

Ilse Schwidetzky, *Das Problem des Völkertodes. Eine Studie zur historischen Bevölkerungsbiologie*, Verlag Ferdinand Enke, Stuttgart 1954, str. VI. 165.

Problematika izumiranja naroda nije nova, naprotiv, ona je izrasla u posebnu ideologiju, čiji se pesimistički aksani zapažaju kod niza historičara. Upravo radi historijskog karaktera te ideologije autor, — Ilse Schwidetzky, učenica antropologa Egona von Eickstedta sada profesor na universitetu u Mainzu, — pristupa analizi problema najprije sa historijske strane. U nizu biografija naroda: od starih Egipćana do Tasmanaca, ona je sabrala bogat demohistorijski material, koji joj služi podlogom za njena ispitivanja o mehanizmu raspadanja naroda. Pitanje kvantitete pučanstva, selenja, opadanja nataliteta, miješanja rasa, izumiranja vodstvenih slojeva (elita), pokušava autor riješiti u suvremenom demobiološkom aspektu, jednako kao što problem etničke disimilacije i problem starenja naroda osvjetljuje sa kulturno-historijskog i kulturno-psihološkog stanovišta.

Makar da postoje izvjesna demobiološka oticanja kod raznih naroda, ne može biti govora o nekim zakonima propadanja i nestajanja, naročito kod visokokulturnih naroda. Sve teorije o izumiranju naroda nestvarne su prema mnogolikosti historijskog zbivanja i individualnosti pojedinih naroda. Radi toga i ne postoji nikakav razlog, da se iz demohistorijskih elemenata stvaraju prognoze o budućnosti, ne samo pojedinih naroda nego i čitavog modernog Zapada, kome se naročito često proricao suton (Oswald Spengler).

Demobiologija je najmladji ogranak antropologije i obuhvaća osim antropologije i eugenike i sociologiju a zadire i u područja antropogeografije i etnologije. U tom vidu se i djelo Ilse Schwidetzky bavi pitanjima migracijone, socijalne i genetičke biologije. Postava čovjeka u ovom kompleksu pitanja usko je vezana uz biološke, civilizacijske i socijalne faktore. Prirodno odabiranje i razvijanje ljudskih kultura nije uvijek u tijesnoj povezanosti, što više počiva posljednje na gomilanju ranije stečenih iskustva i održava se više ili manje neposredno u procesu odabiranja. Da je okolina, kako je promatra antropogeograf, kao i nutarnji svijest, koji je područje studija etnologa od važnosti za demobiologiju pokazuju izvodi ove interesantne knjige, koja je obogatila socijalnu biologiju čovjeka.

Mirko Kus-Nikolajev

Willy Hellpach, *Einführung in die Völkerpsychologie*, Verlag Ferdinand Enke, Stuttgart 1954, str. VIII. 210.

Prije petnaest godina objavljeno je prvo izdanje ovog djela i od onda se znatno pojačao interes za demopsihologiju, što uostalom svjedoči i treće izdanje ovog djela čiji je autor jedan od pokretača ove naučne discipline, ako ostavimo po strani Wilhelma Wundta, čija su razmatranja sa tog područja danas, uglavnom, zastarjela.

W. Hellpach uvodi, — u punom smislu riječi, — u mnogobrojna pitanja i probleme demopsihologije. Iako knjiga, naoko, nosi karakter udžbenika ono je pristupačna svakom koga interesira aktuelna problematika naroda, jer narodi su prema riječima Hellpacha »jedine trajne forme zajednice u kojima živi ljudski rod« a uz to su »narodi i prirodna pojava čovječanstva«. Da bi čitavu problematiku naroda što preciznije obuhvatio autor promatra narod najprije kao prirodnu činjenicu, pa kao duhovni lik i konačno kao stvaralački oblik volje. Značajna su, vezana uz današnju društvenu problematiku, poglavlja o ergokraciji i tehnokraciji, te o socijalističkim životnim oblicima. Autor, kao predstavnik liberalne buržoazije operira naravno u svom kriteriju više sa idejnim društvenim činocima nego sa realnim faktima proizvodnih sistema, u kojima se oblikuju režimi privrednog gospodarstva. Tako i lomove u nedavnoj prošlosti Evrope ne ocijenjuje kao rezultate ekonomsko-političkih sudara nego kao tragične epohe u neuravnoteženosti duhovnih društvenih komponenata. Pokraj svega toga djelo je na svaki način interesantan prilog suvremenoj psihologiji naroda.

Mirko Kus-Nikolajev